

ลิขสิทธิ์ทางปัญญา

เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

ผศ.ดร.ช้องนาง วิพธานพงษ์
PHD, Intellectual Property Law, University of Nottingham

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ที่ 13 พฤศจิกายน 2563
9.00-12.00 น.

- แนวคิดในการให้ความคุ้มครองแก่ลิขสิทธิ์เกิดขึ้นในช่วงก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 15 เมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีการพิมพ์ มีการคิดประดิษฐ์เครื่องพิมพ์ขึ้น
- กฎหมายที่อาจถือได้ว่าเป็นกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับแรก คือ “Statute of Anne 1710” ของอังกฤษ ซึ่งกำหนดอายุความคุ้มครองไว้ 14 ปี นับแต่วันโฆษณางาน สำหรับงานที่เกิดขึ้นก่อนกฎหมายใช้บังคับ หรือ 21 ปี สำหรับงานที่สร้างสรรค์หลังจากที่กฎหมายใช้บังคับแล้ว

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลิขสิทธิ์

เหตุผลในการให้ความคุ้มครองแก่ลิขสิทธิ์

- เพื่อความเป็นธรรมตามธรรมชาติ
- เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ
- เพื่อสะท้อนถึงวัฒนธรรมและนำไปสู่ความก้าวหน้า
- เพื่อเผยแพร่งานอันให้ความรู้และเกิดประโยชน์แก่สังคม

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลิขสิทธิ์

ความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับลิขสิทธิ์

- อนุสัญญากรุงเบิร์นเพื่อการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม (Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works)
- ความตกลงว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights หรือ TRIPs)

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลิขสิทธิ์

กฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย

พัฒนาการของกฎหมายลิขสิทธิ์ในประเทศไทย

- ประกาศหอพระสมุดวชิรญาณ ร.ศ. ๑๑๑ (พ.ศ. ๒๔๓๕)
- พระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ ร.ศ. ๑๒๐ (พ.ศ. ๒๔๔๔)
- พระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติกรรมสิทธิ์ผู้แต่งหนังสือ พ.ศ. ๒๔๕๗
- พระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. ๒๔๗๔
- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๒๑
- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลิขสิทธิ์

โดยหลักแล้ว ผู้สร้างสรรค์งาน เป็นผู้มีลิขสิทธิ์

- ลิขสิทธิ์เป็น สิทธิแต่ผู้เดียว (exclusive rights)
- ลิขสิทธิ์เป็น สิทธิในทางทรัพย์สิน (property rights)
- ลิขสิทธิ์เป็น สิทธิที่มีจำกัดเวลา
- ลิขสิทธิ์ แยกต่างหากจาก กรรมสิทธิ์ (independence of ownership)

2. ลักษณะทั่วไปของลิขสิทธิ์ (copyright)

สิทธิข้างเคียง เป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่ เป็น
สื่อกลาง ในการนำผลงานไปใช้หรือไปเผยแพร่ไปสู่ประชาชน
ได้แก่

- ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา (publishers)
- นักแสดง (performers)
- ผู้จัดทำโสตทัศนวัสดุ (producers of phonograms)
- ผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ (broadcasters)

3. ลักษณะทั่วไปของสิทธิข้างเคียง (Neighbouring Rights)

องค์ประกอบของงานอันมีลิขสิทธิ์

- เป็นการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (originality)
- เป็นการแสดงออกซึ่งความคิด (expression of idea)
- เป็นการแสดงออกซึ่งประเภทงานที่กฎหมายรับรอง (type of work)
- เป็นงานที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย (non-illegal work)

4. "งานอันมีลิขสิทธิ์"

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

งานอันมีลิขสิทธิ์ต้องเกิดจากการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (originality) มีหลักสำคัญคือ

- แม้สร้างสรรค์งานจาก งานอันเป็นสาธารณะ (Public Domain) ก็อาจเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ได้
- คุณภาพ (quality) ของงานไม่ใช่สาระสำคัญ
- ความใหม่ (novelty) ไม่ใช่สาระสำคัญ

งานอันมีลิขสิทธิ์ต้องเป็นงานที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย (non-illegal work)

- หมายถึง เป็นงานที่ไม่ผิดกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น ภาพหรือภาพยนตร์ลามก หรือหนังสือเรื่องลามกหรือกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ เป็นต้น

4.1 เป็นการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง (originality)

สิ่งที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองคือ การแสดงออกซึ่งความคิด (expression of idea) ได้แก่

- **วรรณกรรม (literary work)** – หมายถึง งานนิพนธ์ทุกชนิด รวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย
- **“โปรแกรมคอมพิวเตอร์”** หมายความว่า คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดที่นำไปใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานหรือเพื่อให้ได้รับผลอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ เป็นภาษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในลักษณะใด
 - source code รหัสต้นทางที่มนุษย์สามารถอ่านได้
 - object code รหัสปลายทางที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถอ่านได้

4.2 เป็นการแสดงออกซึ่งความคิด (expression of idea)

- **นาฏกรรม (dramatic work)** – หมายถึงงานเกี่ยวกับการรำ การเต้น การทำท่า หรือการแสดงที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว
- **ศิลปกรรม (artistic work)**
 - งานจิตรกรรม - เป็นงานที่ต้องทำลงให้ปรากฏบนวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่ง
 - งานประติมากรรม – จะต้องเป็นงานที่มีรูปทรง มีส่วนลึกส่วนนูนปรากฏอยู่เป็นสามมิติที่สัมผัสและจับต้องได้
 - งานภาพพิมพ์ – เป็นงานที่สร้างโดยการพิมพ์ เป็นการถ่ายแบบจากแม่พิมพ์ โดยเน้นให้ความคมชัดจนถึงตัวแม่พิมพ์งานนั้น

4.3 เป็นการแสดงออกซึ่งประเภทงานที่กฎหมายรับรอง (type of work)

- งานศิลปกรรม (ต่อ)

- งานสถาปัตยกรรม – แยกเป็น 4 ชนิด

- (1) การออกแบบอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง หมายถึงแบบในชั้นที่สามารถนำไปใช้ในการก่อสร้างได้ ไม่ใช่เพียงภาพสเก็ตช์ซึ่งยังคงอยู่ในชั้นความคิดเท่านั้น

- (2) การออกแบบตกแต่งภายในหรือภายนอกอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง (3) การออกแบบตกแต่งบริเวณของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง และ

- (4) การสร้างหุ่นจำลองของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง

4.3 เป็นการแสดงออกซึ่งประเภทงานที่กฎหมายรับรอง (type of work)

- **งานศิลปกรรม (ต่อ)**

- งานภาพถ่าย - เป็นงานเกี่ยวกับการจำลองภาพเหมือนของวัตถุจริงที่เกิดโดยใช้เครื่องมือบันทึกภาพ

- งานภาพประกอบ แผนที่ โครงสร้าง ภาพร่าง หรืองานสร้างสรรค์รูปทรงสามมิติอันเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ หรือวิทยาศาสตร์

- งานศิลปประยุกต์ เป็นศิลปะที่มุ่งเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ใช่เพื่อชมคุณค่าในตัวงานนั่นเอง อาจเป็นประโยชน์เพื่อการค้าหรือไม่ก็ได้

- * งานศิลปกรรมต่างๆ เหล่านี้ได้รับความคุ้มครองไม่ว่าจะมีคุณค่าทางศิลปะหรือไม่ และงานต่างๆให้รวมถึงภาพถ่ายและแผนผังของงานด้วย

4.3 เป็นการแสดงออกซึ่ง ประเภทงาน ที่กฎหมาย รับรอง (type of work)

- **งานดนตรีกรรม (musical work)** – งานเพลงซึ่งมีทำนองและคำร้อง หรือมีเฉพาะทำนอง และรวมถึงโน้ตเพลงและแผนภูมิเพลง
- **โสตทัศนวัสดุ (audiovisual work)** – งานอันประกอบด้วยลำดับของภาพโดยบันทึกลงในวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่งอันสามารถที่จะนำมาเล่นซ้ำได้อีก รวมถึงเสียงประกอบงานนั้น
- **ภาพยนตร์ (cinematographic work)** – เป็นโสตทัศนวัสดุที่ประกอบด้วยลำดับของภาพซึ่งสามารถนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์ และให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์ด้วย

4.3 เป็นการแสดงออกซึ่ง ประเภทงาน ที่กฎหมายรับรอง (type of work)

- **สิ่งบันทึกเสียง (sound recording)** – งานอันประกอบด้วยลำดับของเสียงดนตรี เสียงการแสดง หรือเสียงอื่นใด โดยบันทึกลงในวัสดุไม่ว่าจะมีลักษณะใดๆ อันสามารถนำมาเล่นซ้ำได้อีก รวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์ หรือเสียงประกอบโสตทัศนวัสดุอย่างอื่น
- **งานแพร่เสียงแพร่ภาพ (broadcasting work)** – ต้องเป็นสิ่งที่นำออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้
 - การแพร่เสียงทางวิทยุกระจายเสียง
 - การแพร่เสียงและหรือภาพทางวิทยุโทรทัศน์
 - การแพร่เสียงและหรือภาพโดยวิธีอย่างอื่น
- งานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

4.3 เป็นการแสดงออกซึ่งประเภทงานที่กฎหมายรับรอง (type of work)

- มาตรา 7
- สิ่งที่ไม่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย
 - ข่าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่างๆที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสาร ฯลฯ
 - รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย
 - ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง และหนังสือโต้ตอบของหน่วยราชการ
 - คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ
 - คำแปลและการรวบรวมสิ่งต่างๆ ตามมาตรา 7(1) ถึง (4) ที่หน่วยราชการจัดทำขึ้น

5. สิ่งที่ไม่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์

- ความคิด หรือขั้นตอน กรรมวิธีหรือระบบ หรือวิธีการทำงาน หรือ แนวความคิด หลักการ การค้นพบ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือ คณิตศาสตร์ (มาตรา ๖ วรรคสอง)
- สิ่งที่ไม่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์โดยสภาพ เช่น คำขวัญ หรือเครื่องหมายการค้า หรือตารางข้อมูล
- งานอันมีลิขสิทธิ์ที่หมดอายุความคุ้มครองแล้ว (มาตรา ๒๓)
- งานที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้สละลิขสิทธิ์แล้ว - อาจแสดงเจตนาโดยชัดแจ้ง หรือโดยปริยายก็ได้

5. สิ่งที่ไม่ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์

การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์โดยการสร้างสรรค์งาน

- กรณีสร้างสรรค์งาน **โดยอิสระ** – ผู้สร้างสรรค์ย่อมเป็นผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ (มาตรา 8)
- กรณีสร้างสรรค์งานในสถานะ **ลูกจ้าง** – พนักงานหรือ **ลูกจ้าง** เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ **เว้นแต่** ทำเป็นหนังสือตกลงกันเป็นอย่างอื่น (มาตรา 9)
- กรณีสร้างสรรค์ในสถานะ **ผู้รับจ้าง** – **ผู้ว่าจ้าง** เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ **เว้นแต่** ตกลงให้ผู้รับจ้างเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ (มาตรา 10)
- กรณีการสร้างสรรค์งานภายใต้การจ้างหรือตามคำสั่งของหน่วยงานของรัฐ – หน่วยงานย่อมเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ **เว้นแต่** ตกลงเป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร (มาตรา 14)

6. วิธีการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์

การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์โดยการสร้างสรรค์งาน (ต่อ)

- กรณีการสร้างสรรค์โดยการดัดแปลงงานอื่น – การดัดแปลงก็อยู่ในความหมายของการทำซ้ำอันเป็นสิทธิแต่ผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ กรณีนี้อาจแยกพิจารณาได้เป็น 3 ลักษณะ
 - การดัดแปลงโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ – ผู้ดัดแปลงเป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานดัดแปลงนั้น – แต่ไม่กระทบสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ (มาตรา 11)
 - การดัดแปลงโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ – ผู้ดัดแปลงไม่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานดัดแปลงนั้น
 - การดัดแปลงสิ่งที่ไม่มิลิขสิทธิ์ – หากงานดัดแปลงนั้นเข้าหลักเกณฑ์ตามหลัก originality ผู้ดัดแปลงย่อมเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานดัดแปลงนั้น

6. วิธีการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์

- เจ้าของลิขสิทธิ์ อาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ โดยอาจเป็น
 - ผู้สร้างสรรค์
 - บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่มีการตกลงกันให้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ เช่น ลูกจ้างกับนายจ้าง ผู้รับจ้างกับผู้ว่าจ้าง หรือข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจกับหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น
 - ผู้รับโอนลิขสิทธิ์
- * ในงานอันมีลิขสิทธิ์งานหนึ่ง อาจมีเจ้าของลิขสิทธิ์ร่วมกันหลายคนได้

7. เจ้าของลิขสิทธิ์

เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวดังต่อไปนี้ (มาตรา 15)

- ▶ สิทธิในการทำซ้ำหรือดัดแปลง
- ▶ สิทธิในการเผยแพร่ต่อสาธารณชน
- ▶ สิทธิในการให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง
- ▶ สิทธิในการให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น
- ▶ สิทธิในการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ดังกล่าว ข้างต้น

* แต่เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์

7.1 สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์

- ผู้สร้างสรรค์ยังคงมีสิทธิบางประการในงานอันมีลิขสิทธิ์แม้ว่าตนจะไม่ใช่เจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้นแล้ว เรียกว่า **กรรมสิทธิ** (moral right) ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 ประการ คือ (มาตรา 18)
 1. สิทธิที่จะแสดงตนว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งาน (right to claim authorship of the work)
 2. สิทธิที่จะห้ามมิให้ผู้รับโอนลิขสิทธิ์หรือบุคคลอื่นใดบิดเบือน ตัดทอน ตัดแปลงหรือกระทำโดยประการอื่นแก่งานนั้นจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์

** เว้นแต่มีการตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร*

7.2 สิทธิของผู้สร้างสรรค์

แยกพิจารณาได้ดังนี้

- **อายุลิขสิทธิ์ทั่วไป** (มาตรา 19 วรรคหนึ่ง) – ตลอดอายุผู้สร้างสรรค์ และต่อไปอีก 50 ปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย
- **อายุลิขสิทธิ์กรณีมีผู้สร้างสรรค์ร่วม** (มาตรา 19 วรรคสอง) – ให้นับตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ร่วมคนสุดท้ายที่ถึงแก่ความตาย และต่อไปอีก 50 ปี นับแต่นั้น
 - กรณีที่ผู้สร้างสรรค์หรือผู้สร้างสรรค์ร่วมทุกคนถึงแก่ความตายก่อนมีการโฆษณางาน อายุลิขสิทธิ์คือ 50 ปี นับแต่มีการโฆษณาครั้งแรก (มาตรา 19 วรรคสาม)

8. อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์

- **อายุลิขสิทธิ์กรณีที่ผู้สร้างสรรค์เป็นนิติบุคคล (มาตรา 19 วรรคสี่) – คือ 50 ปี นับแต่ได้สร้างสรรค์งานขึ้น และถ้าระหว่างระยะเวลาดังกล่าวได้มีการโฆษณา งานนั้น ให้ลิขสิทธิ์มีอายุ 50 ปี นับแต่ได้มีการโฆษณางานครั้งแรก**
- **อายุลิขสิทธิ์ของงานที่ผู้สร้างสรรค์ใช้นามแฝงหรือไม่ปรากฏชื่อผู้สร้างสรรค์ (มาตรา 20) – คือ 50 ปี นับแต่ได้สร้างสรรค์งาน แต่ถ้าได้มีการ โฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอยู่ต่อไปอีก ๕๐ ปี นับแต่โฆษณางานครั้งแรก**
- **อายุลิขสิทธิ์ในงานภาพถ่าย โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ (มาตรา 21) – คือ 50 ปี นับแต่ได้สร้างสรรค์งาน ขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอยู่ต่อไปอีก 50 ปี นับแต่โฆษณางานครั้งแรก**

8. อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์

- **อายุลิขสิทธิ์ในงานศิลปะประยุกต์ (มาตรา 22) – คือ 25 ปี นับแต่ได้สร้างสรรค์งานขึ้น แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอยู่ต่อไปอีก 25 ปี นับแต่โฆษณางานครั้งแรก**
- **อายุลิขสิทธิ์ในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้าง หรือตามคำสั่ง หรือในความควบคุมตามมาตรา 14 (มาตรา 23) – คือ นับแต่ได้สร้างสรรค์งาน แต่ถ้าได้มีการโฆษณางานนั้นในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ลิขสิทธิ์มีอยู่ต่อไปอีก 50 ปี นับแต่โฆษณางานครั้งแรก**
 - * *กรณีตามมาตรา 23 นี้ไม่ใช้กับการจ้างแรงงานตามมาตรา 9 และการจ้างทำของตามมาตรา 10*

8. อายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์

- งานนั้นตกเป็นสมบัติของสาธารณะ (work in public domain)
- การนำงานใดๆออกโฆษณาไม่ก่อให้เกิดลิขสิทธิ์ในงานนั้นขึ้นใหม่ (มาตรา 26)

9. ผลตามกฎหมายเมื่อลิขสิทธิ์หมดอายุความคุ้มครอง

หลักการระงับไปซึ่งสิทธิ มีสาระสำคัญคือ เมื่อเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาได้จำหน่ายหรือยินยอมให้จำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือสำเนางานหรือสินค้าซึ่งอยู่ภายใต้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาแล้ว สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาย่อมระงับลงในประการที่เจ้าของสิทธิไม่อาจหวังห้ามการจำหน่ายจ่ายโอนตัวผลิตภัณฑ์หรือสำเนางานหรือสินค้าภายใต้ทรัพย์สินทางปัญญานั้นอีกต่อไปไม่ได้ – หลักการนี้อาจแยกเป็น 3 กรณี

๑. การสิ้นสิทธิภายในประเทศ (domestic exhaustion of right)
๒. การสิ้นสิทธิภายในภูมิภาค (regional exhaustion of right)
๓. การสิ้นสิทธิระหว่างประเทศ (international exhaustion of right)

10. หลักการระงับไปซึ่งสิทธิ

การโอนลิขสิทธิ์

- ถ้าไม่ได้เป็นการโอนทางมรดกต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน (มาตรา 17 วรรคสอง)
- อาจโอนลิขสิทธิ์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้ (มาตรา 17 วรรคหนึ่ง)
- จะโอนโดยมีกำหนดระยะเวลาหรือตลอดอายุแห่งการคุ้มครองก็ได้ หากไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ในสัญญาโอน ให้ถือว่าการโอนมีกำหนดเวลาสิบปี (มาตรา 17 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)

11. การโอนลิขสิทธิ์

- เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิ์อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิในลิขสิทธิ์ของตนได้ (มาตรา 15 (5)) โดยสัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์มี 3 ประเภท

(1) สัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ไม่เด็ดขาด (non-exclusive copyright licensing agreement)

(2) สัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์แต่ผู้เดียว (sole copyright licensing agreement)

(3) สัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์เด็ดขาด (exclusive copyright licensing agreement)

12. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์

- การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์อาจทำได้โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายก็ได้
- การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์อาจอนุญาตให้ใช้สิทธิทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้
- สัญญาอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์นั้นกฎหมายไม่ได้กำหนดแบบของสัญญาไว้
- กรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์อนุญาตให้ผู้ใดใช้สิทธิในลิขสิทธิ์ โดยหลักไม่ตัดสิทธิเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธินั้นได้ด้วย เว้นแต่ในหนังสืออนุญาตได้ระบุเป็นข้อห้ามไว้ (มาตรา 16)

12. การอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์โดยทั่วไปแยกได้เป็น ๒ ลักษณะ

- การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงหรือขั้นต้น (primary infringement)
- การละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อมหรือขั้นรอง (secondary infringement)

13. การละเมิดลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง หมายถึงการกระทำต่องานอันมีลิขสิทธิ์โดย
ไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วยการกระทำโดยหลักดังนี้
(มาตรา 27)

- ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- เผยแพร่ต่อสาธารณชน

การละเมิดลิขสิทธิ์ในงานบางประเภท

- **การละเมิดลิขสิทธิ์ในงานโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่ง
บันทึกเสียง** หมายถึงการกระทำดังต่อไปนี้ (มาตรา 28)

- ทำซ้ำหรือดัดแปลง
- เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว

13. การละเมิดลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์ในงานบางประเภท (ต่อ)

- การละเมิดลิขสิทธิ์ในงานแพร่เสียงแพร่ภาพ หมายถึงการกระทำดังต่อไปนี้ (มาตรา 29)
 - จัดทำโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียงหรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน
 - แพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน
 - จัดให้ประชาชนฟังหรือชมงานแพร่เสียงแพร่ภาพโดยเรียกเก็บเงินหรือผลประโยชน์อื่นใดในทางการค้า

13. การละเมิดลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์ในงานบางประเภท (ต่อ)

- การละเมิดลิขสิทธิ์ในงานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หมายถึงการกระทำดังต่อไปนี้ (มาตรา 30)
 - ทำซ้ำหรือดัดแปลง
 - เผยแพร่ต่อสาธารณชน
 - ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว

13. การละเมิดลิขสิทธิ์

การละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อมหรือชั้นรอง

หมายถึงการกระทำต่องานซึ่งทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ในลักษณะเป็นการส่งเสริมให้งานที่ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์นั้นแพร่หลาย ได้แก่ การกระทำดังต่อไปนี้ (มาตรา 31)

- ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือ เสนอให้เช่าซื้อ
- เผยแพร่ต่อสาธารณชน
- แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์
- นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร
 - ผู้กระทำรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานนั้นได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์
 - เป็นการกระทำเพื่อหากำไร

13. การละเมิดลิขสิทธิ์

เงื่อนไขของข้อยกเว้น มีหลักเกณฑ์ 2 ประการ (มาตรา 32 วรรคหนึ่ง)

- การกระทำต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์ และ
- การกระทำนั้นต้องไม่กระทบกระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

ข้อยกเว้นทั่วไป (มาตรา 32 วรรคสอง) – ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง โดยกฎหมายบัญญัติถึงการกระทำดังต่อไปนี้

- วิจัยหรือศึกษางานนั้น อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร
- ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิท

14. ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

ข้อยกเว้นทั่วไป (มาตรา 32 วรรคสอง) (ต่อ)

- ดิชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์นั้น
- เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น
- ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายหรือในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว
- ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏโดยผู้สอน เพื่อประโยชน์ในการสอนของตน อันมิใช่เพื่อหากำไร

14. ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

ข้อยกเว้นทั่วไป (มาตรา 32 วรรคสอง) (ต่อ)

- ทำซ้ำ ดัดแปลงบางส่วนของงาน หรือตัดทอนหรือทำบทสรุปโดยผู้สอนหรือสถาบันการศึกษา เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถานบันศึกษา ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร
- นำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ

14. ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

- ข้อยกเว้นสำหรับการอ้างอิง (มาตรา 33) มีองค์ประกอบ 3 ประการ**
- การกล่าว คัด ลอก เลียน หรืออ้างอิงงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น เป็นเพียงการกระทำ ต่องานตามสมควร
 - โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น
 - ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ 2 ประการ ตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง คือการกระทำ ต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของ ลิขสิทธิ์ และการกระทำนั้นต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วย กฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควรด้วย

14. ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

ข้อยกเว้นสำหรับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (มาตรา 35)

- วิจัยหรือศึกษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์
- ใช้เพื่อประโยชน์ของเจ้าของสำเนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น
- ดิจิตัล วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์
- เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์
- ทำสำเนาในจำนวนที่สมควรโดยบุคคลซึ่งได้ซื้อหรือได้รับโปรแกรมมาจากบุคคลอื่นโดยถูกต้อง เพื่อเก็บไว้ใช้ประโยชน์ในการบำรุงรักษาหรือป้องกันการสูญหาย

14. ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

- ข้อยกเว้นสำหรับสำหรับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (มาตรา 35) (ต่อ)**
- ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว
 - นำโปรแกรมมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบข้อสอบ
 - ดัดแปลงโปรแกรมในกรณีที่จำเป็นแก่การใช้
 - จัดทำสำเนาเพื่อเก็บรักษาไว้สำหรับการอ้างอิงหรือค้นคว้าเพื่อประโยชน์ของสาธารณชน
- * *ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ 2 ประการ ตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง ด้วย*

14. ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

ข้อยกเว้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ (มาตรา 43)

- การทำซ้ำ เพื่อประโยชน์ในทางราชการโดย
 - เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย
 - บุคคลอื่นซึ่งทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย
- ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ 2 ประการ ตามมาตรา 32 วรรคหนึ่ง ด้วย
ข้อสังเกต - ไม่ได้บัญญัติถึงการเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์

14. ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

- มาตรา 32/2 การกระทำแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ที่ทำหรือได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายในระบบคอมพิวเตอร์
- ที่มีลักษณะเป็นการทำซ้ำที่จำเป็นต่อต้องมีสำหรับการนำเสนอมาใช้เพื่อให้อุปกรณ์ที่ใช้ในระบบคอมพิวเตอร์
- หรือกระบวนการส่งงานอันมีลิขสิทธิ์ทางระบบคอมพิวเตอร์ทำงานได้ตามปกติ
- มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

RAM Copy Doctrine

vs.

Temporary Reproduction for Technological Purposes

14. ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

- ***MAI Systems Corp. v. Peak Computer, Inc.***, 991 F.2d 511 (9th Cir. 1993), was a case heard by the [United States Court of Appeals for the Ninth Circuit](#) which addressed the issue of whether the loading of software programs into [Random-Access Memory \(RAM\)](#) by a computer repair technician during maintenance constituted an unauthorized software copy and therefore a [copyright](#) violation. The court held that it did, although the [United States Congress](#) subsequently enacted an amendment to [17 U.S.C. § 117](#) to specifically overrule this holding in the circumstances of computer repair.

มาตรา 32/2: RAM Copy Doctrine

- Peak Computer, Inc. is a computer maintenance company that organized in 1990. Peak maintained computer systems for its clients by performing routine maintenance and emergency repairs. When providing maintenance or making emergency repairs, Peak booted the MAI Systems computer, causing the MAI operating system to be loaded from the hard disk into RAM. MAI also alleged that Peak ran MAI's diagnostic software during Peak's service calls. This case involved the two parties MAI Systems and Peak Computer, as well as defendant Eric Francis, a former MAI Systems Corporation employee who joined Peak Computer, Inc.

มาตรา 32/2: RAM Copy Doctrine

- MAI contended that Peak's use of the MAI operating system constituted copyright infringement. MAI argued that the license agreement which permitted an end user to make a copy of the program for their own use did not extend to Peak because Peak was not the licensee and therefore had no rights under the license agreement.
- The court agreed and granted partial summary judgment which prohibited Peak from continuing their method of operation. **The court determined that a copy of a program made from a hard drive into RAM for purpose of executing the program was, in fact, a copy under the Copyright Act.**

มาตรา 32/2: RAM Copy Doctrine

- DMCA - THE DIGITAL MILLENNIUM COPYRIGHT ACT OF 1998
- 17 U.S. Code § 512 - Limitations on liability relating to material online
- (a) Transitory Digital Network Communications.—A **service provider** shall **not** be **liable** for monetary relief, or, except as provided in subsection (j), for injunctive or other equitable relief, for infringement of copyright **by reason of the provider's transmitting, routing, or providing connections for, material through a system or network controlled or operated by or for the service provider, or by reason of the intermediate and transient storage** of that material in the course of such transmitting, routing, or providing connections

มาตรา 32/2: RAM Copy Doctrine

- Rights management information (RMI) is information that identifies content protected by copyright or related rights, the rights owners in such content and the terms and conditions of use associated with it. RMI often takes the form of an electronic watermark placed in protected content. Watermarks can exist on their own simply as a rights owner's 'label'.
- Watermarks may also interact with devices that receive or play content and determine the conditions of use of such content. They may provide the basis for additional user services, such as information accompanying a radio broadcast that gives artist, track and purchase details about particular songs. In copyright terms, RMI frequently serves as a means of compliance with the moral right of attribution, in that it identifies the author and performer of a work.

มาตรา 53/1: Rights Management Information: RMI

- ตัวอย่างข้อมูลการบริหารสิทธิ เช่น ข้อมูลที่บ่งบอกว่าผู้สร้างสรรค์คือใคร เจ้าของลิขสิทธิ์คือใคร ปีที่สร้างสรรค์ผลงานอันมีลิขสิทธิ์คือปีใด โดยข้อมูลนี้อาจจะเป็นภาษาสามัญที่สามารถอ่านได้ รวมถึงตัวเลขหรือรหัสที่ใช้แทนข้อมูลเหล่านั้นด้วย เช่น
 - - International Standard Book Number: ISBN
 - - International Standard Musical Work Code: ISWC
 - - International Standard Audiovisual Number: ISAN
 - - Digital Object Identifier: DOI เป็นต้น

มาตรา 53/1: Rights Management Information: RMI

- TPMs — such as encryption and other mechanisms to control unauthorised copying, transmission and use of their products. TPMs take various forms and their features are continually changing, but some major features remain constant. The most basic and most important kind of TPM is access control technology. One common way of controlling access is encrypting or scrambling the content. In such case the user gets the data but must follow an additional procedure to make it usable. Another form of access control is a procedure that allows access to a source only with proof of authorisation, for example, password protection for a computer server. The other major type of TPM, copy or use controls, enable the rights owner to allow certain permitted activities but to prevent illicit activities by a user who has access to the work.

มาตรา 53/4: Technological Protection Measures: TPM

- “มาตรการทางเทคโนโลยี” คือ
- เทคโนโลยีที่ออกแบบมาเพื่อป้องกันการทำซ้ำหรือควบคุมการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิ่งบันทึกการแสดง โดยเทคโนโลยีเช่นนี้ได้นำมาใช้กับงานอันมีลิขสิทธิ์หรือสิ่งบันทึกการแสดงนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ
- เพื่อที่เจ้าของงานลิขสิทธิ์จะได้ป้องกันไม่ให้ผู้ใดเข้ามาใช้งานลิขสิทธิ์ของตน เช่น การใส่รหัสผ่าน (password) การใช้เทคโนโลยีเข้ารหัส (encryption) ซึ่งอาจแบ่งมาตรการทางเทคโนโลยีออกเป็น 2 ประเภทหลัก คือ
- 1) มาตรการทางเทคโนโลยีที่ใช้ควบคุมการเข้าถึง (Access control)
- 2) มาตรการทางเทคโนโลยีที่ใช้ป้องกันการทำซ้ำ (Copy control)

มาตรา 53/4: Technological Protection Measures: TPM

- มาตรการทางเทคโนโลยีเปรียบเสมือนห้องเก็บของที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้นำงานอันมีลิขสิทธิ์ไปใส่ไว้ เว้นแต่ เจ้าของลิขสิทธิ์จะได้อนุญาตโดยให้ลูกกุญแจแก่บุคคลนั้นไปใช้ปลดล็อกแม่กุญแจเพื่อเข้าไปในห้อง อย่างไรก็ตาม อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (ไม่ขอลูกกุญแจจากเจ้าของ) เพื่อเข้าไปในห้อง แต่ใช้วิธีการการหลบเล็งมาตรการทางเทคโนโลยี โดยการทำลายลูกกุญแจเพื่อเข้าไป ในห้อง เป็นต้น
- ตัวอย่างการหลบเล็งมาตรการทางเทคโนโลยี เช่น การถอดรหัส (decryption) กล่องรับสัญญาณดาวเทียมหรือทีวีดิจิตอล การเจาะรหัส (password hacking) หรือการแฮกพาสเวิร์ดสำหรับเข้าอ่านบทความใน เว็บไซต์ เป็นต้น

มาตรา 53/4: Technological Protection Measures: TPM

THE END
